VAISENHUSIANERBLADET

UDGIVET AF FORENINGEN:

„DET GODE MINDE"

Nr. 5. København, Maj 1905. 3. Aarg.

Det kgl. Vajsenhus

1720—1727.

10. Den 21. Juli 1727.

Næst efter den 8. April 1720 er den 21. Juli 1727 den vigtigste Datum i Vajsenhusets Historie, thi paa denne Dag gav Frederik den IV sin Underskrift til 1) *Fundatzen*, 2) *Obet Brev*, 3) *Instrux* for Missions Collegii Tilforordnede anlangende det Kgl. Wæysenhuus, 4) *Anordning*, hvorefter Vi allernaadigst ville, at det kgl. Wæysenhuus skal indrettes, og med Ungdommens Optugtelse, Undervisning og Forpflegning forholdes, 5) *Spise-Taxt* og 6) *Reglement* om med hvilke Klæder Børnene skal forsynes.

Samtidig med Fundatzen, der omtaler dette Velgørenhedsværks Nødvendighed, og meddeler, at Kongen har skænket en Tønde Guld til dette Foretagendes Iværksættelse, bestaaende af de 60,000 Rdl. af Post-Revenuerne, og »aarlig saa længe Verden staar erleggis og perpetueres To Tusinde Rigsdaler«, hvilke aarlige 2000 Rigsdaler saavel som de førommeldte 60,000 Rdl. »udi ingen optænkelig Maade til anden Brug maa eller bør anvendes« — udsendes Obet Brev, det aabne Brev, til alle »Vores kiere og tro Undersaatter« for at disse kunde opflammes af Kærlighed til Stiftelsen og ledes til at understøtte med Pengehjælp.

De første Paragrafer af »Obet Brev« lyder saaledes:

Vi Frederik den Fjerde, af Guds Naade o. s. v.

Gøre alle og enhver Vores kiere og tro Undersaatter vitterligt:

1.

At Os allerunderdanigst er foredraget, hvorledes mange Børn formedelst Pæst, Kriig og andre Tilfælde ere blevne Fader- og Moderløse, hvilket har foraarsaget, at nogle af dem formedelst Mangel paa Tilsyn bliver Krøblinge og Vanføre, andre henfalder til Tryglen og Betlen; og over alt at begge Dele hengaar uden Gudsfrygt og Optugtelse, og lære intet got, hvorved de kunde blive det algemene Bedste til Nytte, og selv i Fremtiden fortiene deres Føde.

2.

Vi befinder deraf meget vel, at af slige Fader- og Moderløse Børns onde Opdragelse ikke kan følge andet, end at Landet bliver opfyldt med unyttige Folk, som kunde hengive sig til Lediggang, Bedrageri, Stiælen, Røven og Mord, og det som mere er, forspilde deres Salighed, og gøre sig Guds Naade og hans tilkommende Rige uværdige.

3.

Som det nu følger af sig selv, at slig Ulykke kan afværges, naar den forladte Ungdom føres til Gud og vel bliver oplært, saa have Vi, som Landets af Gud foresatte Hoved og Forsvar, ladet det være Vores Omsorg og Nidkierhed, at saadan vildfarende Ungdom bliver opfostret i Gudsfrygt og tillige opdraget i de Videnskaber, hvoraf bequemme Personer kan tages til Konster, Haandværker og andre Forretninger, og enhver af dem opmuntre sig selv til Troeskab og Fliid, efterdi at de maa tilegne Gud og Os allene deres Lykke og Velfærd.

4.

Vi haver allernaadigst erfaret, at endeel af Vore kiere Undersaatter have af Kierlighed til Gud og deres Næste antaget sig slige Fader- og Moderløse Børn, og sørge for deres Kost, Klæder og Optugtelse. Saadan deres Forsorg er behagelig for Gud og berømmelig for Menneskene. Men som det ikke staar i nogens privat Formue og Kræfter, at forsyne de mange uforsørgede og uoptugtede Børn, saa række Vi dennem allernaadigst Haanden, og glæde Os derved ,at siden Gud har kronet Vore Riger og Lande med ønskelig Fred og Rolighed, Vi da med des større Eftertryk kan antage Os det, som udfordres til Landets indvortes Forbedring, og lade en god Anstalt for fattige Fader- og Moderløse Børn være een af Vore største Bekymringer; Hvorfor Vi i Guds Navn haver besluttet allernaadigst at lade indrette et Sted, hvor fattige Fader- og Moderløse Børn kunde have deres Forpflegning og Opdragelse, paa det at Landet kan med en vel optugtet Ungdom lyksaliggøres.

5.

Og som Vi hermed allernaadigst søge at forekomme det Onde, og komme dem til Hielp, som ere i Nød og

Trang, saa kundgiøre Vi hermed allernaadigst, at fattige Fader- og Moderløse Børn, de være sig af hvad Stand de være kunde, vorder i det dertil indrettede Wæysenhuus indtagne, naar de ikkun ere rette Fattige og Forladte, som hverken have Fader eller Moder, ey heller af egne Midler kan nyde deres Underholdning og Forpflegning, eller finde den hos deres Paarørende eller andre; Dog ville Vi derhos allernaadigst have befalet, at ingen, efter at Huset er kommen i Stand, maa uden for nyde noget af Wæysenhuusets Casse.

6.

Dog ville Vi derhos have alle og enhver christelige Forældre allernaadigst formanet, at de have Gud for Øyne, og leve sparsommelig, paa det at denne Vor velmeente Naade ikke misbruges til desto mere at øve Ødselhed, og leve hen uden mindste Bekymring, for at efterlade en sømmelig Udkomst til nødtørftig Ophold for deres Børn: thi hvor Vi befinde, at saadan Forældrenes Liderlighed har foraarsaget Børnenes Fattigdom, finde Vi os nødtvungne til at udelukke saadanne Børn fra samme vor Naade og dennem andetsteds henvise. (Forts.)

Fondet til Opførelse af

»Det gode Minde«s eget Hjem

(Stiftet af Hr. Forstander Gandrup)

Kapitalen er nu Kr. 1,254,80.

Bidrag modtages fremdeles med Taknemmelighed af

BESTYRELSEN.

Erindringer fra en Englandstur.

Af *Ejner J. Rønnov.*

(Forts.)

Det er interessant at se den Maade, paa hvilken Englænderne tilbereder deres Mad; den viser tydeligt, hvor konservative de er.

I Stedet for, som vi, at lave Maden over et Gasapparat eller Komfur, bruger de et »Ildsted«, hvorved man forstaar et stort Hul ind i Muren i Højde med Gulvet (ikke Kamin); her er der paa Rister lagt Brændsel, og ved denne Ild tilbereder de Maden ved f. Eks. at sætte Stegepanden lige ovenpaa den brændende Ild; Kedler og deslige hænger de op i en Krog, saa at Ilden flammer uden om dem.

I Værelserne findes Kaminer, da Englænderne ikke kender noget til Kakkelovne; derimod bruger de kun Gas til Belysning — ikke Petroleum.

Gaar man op ad Trappen til 1. Sal, finder man deres elegante »drawing-room«, hvor de modtager deres Gæster, og som særligt benyttes ved festlige Lejligheder, som f. Eks. naar man rejser sig fra Middagsbordet, ved hvilket et større Selskab har været samlet; man begiver sig da derop for at ryge en Cigar eller synge og spille (Klaver findes i ethvert velsitueret engelsk Hjem).

Da vi taler om at ryge, maa jeg bemærke, at man skal vogte sig for at byde en engelsk Dame Cigaretter eller lign., da det betragtes som højeste Grad af Udannelse at en engelsk Dame ryger Cigaret.

Det fik jeg at føle, da jeg var om Bord paa Damperen; der bød jeg nemlig Datteren af denne Familie en Cigaret.

Først blev hun bleg, stirrede paa mig med et Ansigt, der udtrykte Forbavselse og Indignation, derpaa sagde hun i en rædsom højtidelig Tone: »An english lady does not smoke«.

Jeg fjernede mig en hel Del betuttet, men fik af Kaptajnen Grunden at vide.

Ligeledes var det med Sønnen, der besøgte mig her i Byen i November; han kom en Aften styrtende hjem til os og fortalte, at han paa en Kafé havde set en ung Dame ryge, hvilket han fandt var »very disgusting«.

Foruden Modtagelsesværelset finder man i samme Etage 2 eller 3 Gæsteværelser.

I 2. Etage findes endelig »the bedrooms«; der er i Reglen 2 à 3 Stykker.

Som man vil se, er de velforsynet med Værelser.

Jeg fik der et Aftensmaaltid, der bestod af meget stærk The (Englændernes Yndlingsdrik) med noget hvidt Brød til (lig vort Franskbrød, dog ikke saa drøjt).

Efterat have taget en lille Tur rundt i Byen med Husets Søn, begav vi os op til vore Soveværelser for at faa den saa haardt tiltrængte Hvile efter den Dags anstrengende Rejse.

Jeg vaagnede den næste Morgen i det mest straalende Solskinsvejr og begav mig straks efter at have indtaget en lille »breakfast«, bestaaende af den traditionelle Omgang Flæsk og Spejlæg og — naturligvis — en Kop The, til Banegaarden forat fortsætte Rejsen til Newcastle, hvor Mr. Geermann var til Stede for at tage imod mig.

Derpaa begav vi os til hans »lodging«, hvor Middagsmaden ventede os, og vi forsynede os — i hvert Fald gjorde jeg — rigeligt, da mine Tarme skreg af Sult. (Forts.)

VAJSENHUSIANA.

Søndag den 16. April spilledes denne Vinters Dilettantkomedie. — Ja, jeg fristes til at stryge Ordet »Dilettant«, thi det var en Forestilling, som enhver fast, mindre Scene vilde have haft Ære og Fornøjelse af, og som jo ogsaa var instrueret af ingen mindre end vor altid beredvillige, fhv. kgl. Skuespiller Hr. Vald. Kolling. — Foreningen har

jo i de senere Aar opelsket en Stab af unge Kræfter, som efter denne erfarne og elskværdige Instruktørs Vejledning, anførte af vor fødte Komiker, Hr. Frode Christensen, Gang paa Gang med Ære har været i Ilden under Thalias Fane — en gammel, nej, jeg mener en ung Garde, som ogsaa denne Aften »kom, saas og sejrede«.

Først opførtes den Bøghske Vaudeville »Narret April«, hvis tvende Roller med Liv og Lyst spilledes af d'Hrr. Frode Christensen og Torp, og dernæst den samme Forfatters 2 Akter »Ægtemandens Repræsentant«, et i sig selv saare fornøjeligt og med mange kendte og kvikke Sange spækket lille Stykke, om end enkelte Scener og Situationer virker lidt naivt for Nutidsøjne. Det var en Fornøjelse at se Torp som den noget stive og skinsyge Godsejer, medens Frk. Borch forførerisk valsede over Brædderne som hans unge, smukke, livslystne Frue. I den anden Damerolle havde Frk. Schackinger en særdeles nydelig Debut som den fikse Kammerjomfru, der saa ubarmhjertigt gjorde Grin med den stakkels Kammertjener, som i sin stivbenede Fjogethed havde en vellykket Fremstiller i Hr. Johs. Jørgensen, der da ogsaa — i Forbindelse med de øvrige — lønnedes med Latter og Blomster. Hr. Marcher spillede to saa forskellige Roller som Herredsfuldmægtigen og den forsumpede tyske Doktor, sidste maaske dog maskeret lidt for vildmandsagtigt. — Sufleringen var i Frøken K. Bachs kyndige Hænder. Men først og sidst glimrede vor »Direktør« og »første Tenor«, Frode C., som den lige glade, af Lykke og Elskov tilsmilede Tusindkunstner. Vi maa dog bede ham dele Takken med sin Tante, Frk. Christensen, der atter denne Gang udførte det ingenlunde lette, men betydningsfulde Hverv: at akkompagnere Sangene.

Hr. Faktor Jensen havde ligesom tidligere, uden Udgift for Foreningen, sørget for et tilstrækkeligt Antal pæne Programmer.

Man hørte kun een Mening om Forestillingen, og det var brillant, i forskellige Variationer. Salen, som jo for en Del havde Nyhedens Interesse, var rigtig hyggelig, Gulvet særdeles egnet til det Brug, vi snart efter gjorde af det, da Orkestret spillede op, og et muntert Bal tog fat. Det er længe siden, »D. g. M.« har haft Kotillon, den virkede saa meget des morsommere, da den ved Ettiden fandt Sted under stor Tilslutning. — Sikkert bærer mangen Ungersvend disse »Dekorationer« med en lignende Stolthed som den, de virkelige »Stjerner« giver.

Afbrudt af de behørige Pavser svang Terpsichore sit Scepter til Kl. 3.

At vor tidligere utroligt billige Entre var afløst af een af passende Højde vakte sikkert de flestes Tilfredshed; Udgifterne skulde jo gerne dækkes, eventuelt var et lille Overskud rart; Aftenen var rigeligt Pengene værd. *Jon.*

Den 28. April samledes en — maaske paa Grund af det slette Vejr — stærkt begrænset Kreds til et Foredrag om Port Arthur af en af vore hjemlige Artilleriofficerer. De tilstedeværende fortrød ikke, at de var komne og fulgte med megen Interesse den af talrige Lysbilleder ledsagede, sagkyndige Beretning om den berømte Fæstnings Forsvar og Fald. Naar man i Bladene fra Dag til Dag har fulgt Begivenhedernes Gang, virker det jo altid behageligt at faa en samlet, paa autentiske Efterretninger hvilende Oversigt over det hele — og saavel Bestyrelse som Foredragsholder kunde have fortjent en større Tilslutning.

Jon.

Sommerlokale.

Foreningen har i Aar Sommerlokale paa »Gimle«, Grundtvigsvej. Mødetid *hveranden Torsdag.*

Første Møde finder Sted Torsdag den 18. Maj, Store Bededagsaften; Kl. 9 serveres **The og varme Hveder.**

Iøvrigt henvises til Sommerprogrammet.

BESTYRELSEN.

Program for Sommeren 1905.

18. Maj.	Første Møde i Sommerlokalet (Store Bededags Aften).
1. Juni.	Møde i Sommerlokalet.
15. »	» »
22. »	**Sammenkomst i Stiftelsens Have.**
29. »	Møde i Sommerlokalet.
2. Juli.	**Stor Skovtur til Gribsø-Nøddebo-Fredensborg.**
13. »	Møde i Sommerlokalet.
27. »	**Sommerkomedie.**
10. August.	Møde i Sommerlokalet.
24. »	» »
7. September.	» » (Sidste Sommermøde).

Mulige Ændringer forbeholdes. Nærmere Bekendtgørelse finder Sted i Bladet. BESTYRELSEN.

Bibliotheket.

Alle udlaante Bøger maa være tilbageleveret senest *Fredag d. 12. Maj* (sidste Vintermøde). BIBLIOTHEKAREN.

Vore Læsere anmodes — i egen Interesse — om at sørge for, at Bestyrelsen er i Besiddelse af deres nøjagtige Adresse, og om snarest at anmelde Flytning.

Foreningens Kasserers Adresse er: Hr. Forretningsfører Emil Hansen, Konservesfabrikken, Silkegade 13.

Træffes Kl. 12—2 hver Lørdag.

Indmeldelse af nye Medlemmer modtages af Bestyrelsen. — Kontingent 50 Øre maanedlig for Medlemmer. — Bidragydende 4 Kr. aarlig.

Alle Forenings-Meddelelser sendes til Formanden, Hr. Fuldmægtig *F. Petersen,* Gl. Kongevej 137 [3], V.

Meddelelser til »Vajsenhusianerbladet« sendes enten til Formanden eller til Hr. *Johs. Madsen,* Bernstorffsvej 12 B [1], V

Vilh. Hansen & Co.

Materialhandel.

Tapet- og Farvehandel.

= Telefon 3017. =

30 Nørrebrogade 30.

København N.

Forlang overalt

90 forskellige Frokost- og Middagsretter

i 1 og 2 Punds Daaser.

Økonomisk!

Dansk Vin- og Konserves Fabrik,

M. Rasmussen, Faaborg.

Kgl. Hof-Leverandør.

Aktieselskabet Nordisk Brandforsikring, KØBENHAVN

Garantikapital: 4 Millioner Kroner

overtager **Brandforsikring** og **Indbrudsforsikring** til **billigste, faste Præmier** og **paa kulanteste Betingelser.**

Hovedkontor: **Rømersgade 3.**

Forretn. grundl. 1815.

Gaa til **Søren Justsen,**

Køhler & Frost's Eftflg,

Pilestræde Nr. 46

og køb Dem et nyt **Uhr**

eller lad det gamle reparere.

Billige Priser.

Villiam Gällesen.

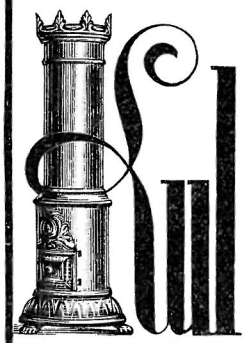

Kokes & Briket Import

12. Ved Stranden 12.

Thorvald Bergs Eftf.

Indehaver: SOPHUS JENSEN.

Børnedragter.

Telefon 3740. Købmagergade 32. Telefon 3740.

Telefon 4131 Telefon 4131

ROLUND & Co.

Bredgade 6, St.

Møbeludsalg

Tegninger & Overslag leveres paa Anfordring

Værksted: Forchhammersvej 23.

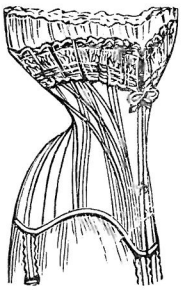

Corset-Huset

(V. Beitzels Eft.)

Emilie Madié.

Corsetter i nyeste Façons.

Reformliv »Hygæa« & Anticorsets.

Corsetter for svære Figurer.

Fruecorsets, Ortopædiske Corsets & Mavebælter.

Fine engelske Strømper, Handsker os Parfumer.

39 - Gothersgade - 39.

Nærværende Nr. er indleveret paa Posthuset den 6. Maj.

Udgivet af Vajsenhusianerforeningen »Det gode Minde« under Ansvar af *Fred. Petersen*
Fr. Weiss' Bogtrykkeri, Købmagergade 60, Kbhvn.